

**ТРАНСЦЕНДЕНТНА ЄДНІСТЬ РЕЛІГІЙ
У РОЗУМІННІ ОЛЕКСІЯ ГІЛЯРОВА
(УРОКИ ФІЛОСОФІЇ РЕЛІГІЇ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ)**

1. Досліджувана єдність – комплексна і реалізовується через моделі, зокрема, такі, як: “міфологія-релігія-філософія”, “філософія-наука” “філософія-філософія релігії-теологія”. Остання модель виражається переважно імпліцитно, інколи – тільки латентно, передусім через специфіку осмислення таємничого, містичного у контекстах міждисциплінарного синтезу [3, с.111, 113, 118]. Виокремити межі розглядуваної єдності – проблематично, бо внутрішня процесуальність є неоднорідною, різнотемпоритмічною. Але (на онтологічному рівні) відповідні сутності виявляються принаймні з позиції міри (тобто її повноти-неповноти): коли мовиться про відчуття й осмислення божественного-потойбічного, людського-земного [3, с. 111].

2. Назваї ситуації постійно перебувають у взаємообумовлених, взаємозалежних контактах – переважно на рівні констатації складності (і водночас – об’єктивності) трансцендентних процесів. У різних варіантностях, “стрибко-подібні переходи такі ж природні, як і поступовий розвиток” [1, арк. 8]. Тому, на нашу думку, можна стверджувати, що в принципі існує гармонійна обумовленість між ритмікою і аритмією, котрі реалізуються як всередині окремої релігії, так і на міжрелігійних рівнях (природа такої системної внутрішньо-процесуальної гармонійності спеціально в О. Гілярова не досліджується). Маємо натомість низку різноаспектних спостережень. Стверджується, наприклад, безперервність діяння прихованих процесів; вони сприяють появі нового, “котре непомітно виростає із повсюдно поширеного старого і знову непомітно ускладнюється новим” [3, с. 111].

3. “Консолідуючим” чинником тут стають ідеї філософії релігії, а саме: взаємозв’язку Божого і людського, істинності й повноти міжрелігійних буттів, спііснування добра-зла і світла-темряви та ін. Далі трансцендентна єдність виявляє себе через осягнення міри ієрархічності у взаємозв’язках елементів названих ідей. Зокрема, на думку О. Гілярова, вдосконалення людини неможливе (на свідомому чи підсвідомому рівнях) без потреби духовного осмислення божественного (потойбічного). Тому процеси боготворення і обоження – “найвища обітниця найвищої релігії” [3, с. 118]. Наскрізно-трансцендентною є

й ідея жертвоприношення-жертвності, під час реалізації якої постійно відбуваються перехідні, перехресні накладання (сегментації) з ідеями Бога (Божества) і взаємозв'язку Божого й людського. Міра осягнення Божої ієрархічності синхронізується з реальними можливостями пізнання, котре власне є “незмінною ознакою розвинутої [...] свідомості” [3, с. 111] будь-якої релігії.

4. Серед таких процесуальностей формується-розвивається і філософія релігії зі своїми ідеями. Коли періодично (ситуативно) настає злиття філософії та богослов'я, – тобто відбувається процес, котрий започаткував був, як відомо, ще Платон [2, арк. 33-34]. Поглибленим розумінням аналізованих перехідних явищ стає Гіляровська теза: “чим кудьтурнішою є релігія, тим ближче вона до філософії, так що, врешті нею ускладнюючись, стає богослов'ям” [3, с. 110].

5. Окреслені здобутки та аспекти філософії релігії, на мій погляд, треба враховувати й використовувати для гуманізації інформаційних процесів і комунікацій.

1. [Гіляров О.М.]. *[О направлениях философской науки (материализм, идеализм и др.)]. [Розрізнені аркуші, окремі частини тексту]. [Монографія (?)]. [Кінець 20-х –початок 30-х рр. ХХ ст.] // Ін-т рукопису НБУ ім. В. Верадського / Гіляров О.М. – Фонд 210 (Гіляров О.М). – Справа №6. – 81 арк.*

2. [Гіляров О.М.]. *Анализ основных понятий, необходимых для четкого понимания диалектического материализма: диалектика, материализм, диалектический идеализм, идеалистический материализм. (Матеріали до нарису). [1933]. Машинопис. Без початку / Гіляров О.М. // Ін-т рукопису НБУ ім. В. Вернадського НАНУ. – Фонд № 210 (Гіляров О.М.). – Справа № 4. – 53 арк.*

3. *Гіляров А.Н. Философия в ее существе, значении и истории / Сост., ред. издания, автор вступ. статьи А.Г. Волков / Гіляров А.Н. – Мелитополь: Изд. дом МГТ, 2007. – [Т. 1]. – 352 с. – (Серія “Антология украинской мысли”). – 349 с.*